

הסיפור שלי

סיפור מעורר השראה
לשולחן השבת

לזכות שמואל אליהו הכהן וזוגתו שרה יסכה וילדיהם:
שירה, אוריאל מנחם הכהן, הילה, אילה שיחיו איזנברג
יהושע וזוגתו דינה ובנם מנחם איתן שיחיו גוטמן

ישיבת הבוכרים

הרב גרשון דובער שיף

כאשר הצטרפה ברית המועצות למלחמת העולם השנייה בשנת תש"א (1941), אבי גויס לצבא האדום. הייתי בן שלוש כאשר אמי, כמו יהודים רבים שברחו מאימת הכיבוש הנאצי, לקחה את שלושת ילדיה ונמלטה מהעיר ורוז'נז' שבדרום-מערב רוסיה לכיוון אסיה. כך הגענו אל סמרקנד, העיר השנייה בגודלה באוזבקיסטן, בה הייתה קהילה יהודית מקומית גדולה, אליה הצטרפו אז פליטים יהודים רבים, וביניהם גם קבוצה גדולה של חסידי חב"ד.

אחרי המלחמה אפשרה ברית המועצות לאזרחי פולין הרבים שברחו לשטחה לשוב אל ארצם. חסידי חב"ד רבים ניצלו את ההזדמנות שנוצרה, וכך במהלך השנים תש"ו-תש"ז (1946-7) יצאו חסידי חב"ד רבים את גבולות המדינה. מאחר שסבי המבוגר התגורר אצלנו, לא יכולנו לנסוע, וכך היינו בין המשפחות שנתרו בסמרקנד.

בתקופת התיכון, למדתי לימודי ערב ובימים עבדתי במפעל שהיה בבעלות חסיד חב"ד, ועבדו בו כמה חסידים. אחד מאלו היה הרב משה ניסלביץ', דמות ייחודית של חסיד עובד ה' וירא שמים, שהיה לומד עמי תניא בקביעות והשפיע עלי רבות. באותן שנים ייסד ר' משה את ארגון חמ"ה - "חברת מזכי הרבים", ואני זכיתי להימנות בין החברים המייסדים. מטרת הארגון הייתה להתמסר לטובת החזקת היהדות בקרב יהודי ברית המועצות. במעמד ייסוד הארגון, התחייבנו להיות נאמנים לרבי ולפעול על פי הוראותיו.

במשך השנים עשינו פעולות רבות לטובת חיזוק שמירת התורה והמצוות בסמרקנד ובסביבה, למרות הסיכון הכרוך בדבר - פתחנו "חדרים" שבהם יוכלו ילדים יהודים להתחנך ברוח התורה. איתרנו בתים מתאימים שבהם התקיימו הלימודים בקבוצות קטנות, שכרנו מלמדים ודאגנו לגיוס כספים עבור משכורותיהם. כמו כן, בנינו מקוואות טהרה, ארגנו מנייני תפילה והתוועודיות בשבתות ובחגים, ובפסח דאגנו לאפיית מצות שמורות מהודרות.

בשנת תשכ"ט (1969), הגיע לביקור במוסקבה בן דודי, ר' גרשון בער גייקובסון. משפחתו הייתה בין אלו שהצליחו להבריח את הגבול ביציאה הגדולה אחרי מלחמת העולם השנייה, והוא התיישב לבסוף בניו יורק בסמוך לרבי, ואף נהיה עיתונאי מוכר. אני כמובן השתוקקתי לפגוש אותו ולשמוע מפיו על הרבי, אך חששתי מאוד. לצד עיסוקי כתעשיין מצליח, הייתי מעורב מאוד בפעולות חמ"ה בתחום החזקת תלמודי התורה. ידעתי שהקג"ב עלול להתחיל להתעניין בי בעקבות פגישתי עם אזרח אמריקני, דבר שעלול "לשרוף" אותי ולסכן את כל הפעילות שלנו.

החלטתי לבקש מאחי הרב בצלאל, שגר במוסקבה, שיתיעץ עם גרשון בער עצמו. גרשון בער סיפר שבכל הפעמים הקודמות שהגיע למוסקבה, כששאל את הרבי האם להיפגש עם בני משפחה, הורה לו הרבי להימנע מכך. אולם הפעם, בניגוד לכל הפעמים הקודמות, אמר לו הרבי שייפגש עם בני משפחה, ואף שיעשה זאת בגלוי, מבלי לנסות להסתיר את המפגשים.

בפגישה איתו סיפר לנו על כך גרשון בער, ואמר בהתרגשות, "בעזרת

ה', בעוד חודשים ספורים כולכם כבר תצאו מאן!" למען האמת, אני עכשיו מאמין שברגע הבא תיפתח הדלת והמשיח ייכנס, הרבה יותר משהאמנתי אז שאזכה תוך כמה חודשים לצאת מברית המועצות. כמוכך, שמחתי לשמוע את הדברים, אבל לא חלמתי שבאמת אזכה לצאת.

אחרי אותו מפגש זומן אחי לקג"ב שם חקרו אותו על קשריו עם ה"העיתונאי הזר". כשסיפר שהוא בן דודו, שאלו מדוע לא סיפר קודם שיש לו בן דוד בחוץ לארץ. קיצורו של דבר, הוא פוטר ממשרתו כעובד מדינה. בעקבות כך שלח מכתב לארץ וביקש שישלחו לו ויזה לצאת מברית המועצות.

כדי לקבל ויזה היה צריך שקרוב משפחה מהמדינה שאליה מבקשים להגר ישלח הזמנה, ובה התחייבות לדאוג לתמוך בבן המשפחה. מי ששלח את הזמנה מישראל היה העיתונאי שאול שיף, שלמרות שם המשפחה הזוהר, למעשה אין כל קירבה משפחתית. ואכן, תוך זמן לא רב הוא קיבל את הוויזה המיוחלת. כששמעתי כל כך, החלטתי גם אני לכתוב ולבקש ויזה. לא חלפו חודשים ספורים וזומנתי אל משרדי הקג"ב, שם בישרו לי שקיבלתי ויזה ושאני רשאי לצאת את המדינה.

לקראת חג הפסח תשל"ב (1972), הראשון מאז עלינו ארצה, נסענו לראשונה לחצר הרבי, אני ומשפחתי וגם אחי הגדול ומשפחתו. בערב פסח נוהג הרבי לחלק מצה שמורה, וגם אנחנו נעמדנו בתור - בן הדוד גרשון בער גייקובסון, ואחריו אני עם בני ואחי ובנו. כשהגיע תורנו הציג אותנו גרשון בער בפני הרבי, "אלו בני הדודים שלי שהגיעו לא

<<

לציון שבועים שנה למנהיגותו של הרבי, יתמקדו פרסומי JEM בכל שבוע
באחד מהמאורעות, הרעיונות או האישים הקשורים לחייו של הרבי.

מאורעות
רעיונות אישים

מזמן מרוסיה". הרבי פנה אל בני ושאל אותו בידיש, "למדת את ארבע הקושיות? אתה תשאל 'מה נשתנה?', ובני ענה שכן.

אחרי שיצאנו אמר לנו גרשון בער, "תכינו את הילדים, כי הרבי בוודאי יבקש במוקדם או במאוחר לשמוע מהם את ארבע הקושיות". אחרי שחרית בחג ראשון של פסח נודע שהרבי מתכוון לערוך התוועדות בצהריים. סעדנו בבית, וראיתי שבני עוד עייף אחרי הסדר שהסתיים בשעה מאוחרת. אמרתי לו שאני הולך להתוועדות, ושהוא ילך לבנו.

באמצע ההתוועדות, בין השיחות והניגונים, אמר הרבי לפתע, "נמצאים כאן שני ילדים שהגיעו לא מזמן מרוסיה. שיעלו כאן על הבמה וישאלו את ארבע הקושיות. ואם הילדים לא נמצאים, שיבואו האבות לשאול במקומם".

התכוננתי כבר לגשת, שכן הבן נשאר בבית לבנו אחרי ליל הסדר שהסתיים בשעה מאוחרת, ולא ידעתי שהוא הצטרף מאוחר יותר לאשתי והגיע גם הוא להתוועדות. פתאום ראיתי את הבן ואת האחייני שלי הולכים על השולחנות, אנשים מרימים אותם והם מתקדמים לכיוון הבימה של הרבי.

כשהגיעו אל הרבי, שאל אותם, "למדתם ארבע קושיות?", ואחרי שהשיבו בחיוב, ביקש מהם שישאלו אותן בקול. השניים החלו לדקלם את ארבע הקושיות בידיש בעל פה, לפי הנוסח הידוע, ופניו של הרבי הביעו קורת רוח מרובה. ברגע שהם סיימו, הרבי פצח בשירה נלהבת של הניגון "אי וואָדע" ("במים לא נטבע, ובאש לא נשרף") - ניגון חסידי בשפה הרוסית שהיה שגור בפייהם של החסידים בתקופת השלטון הקומוניסטי, שמילותיו מבטאות את ביטחונם המוחלט של החסידים בה' ואת נכונותם למסור את הנפש למען המשך שמירת התורה והמצוות. במשך שעה ארוכה שר הקהל את הניגון כשהרבי מעודד את השירה בהתלהבות רבה.

באותו ביקור גם זכינו להיכנס אל הרבי ליחידות שארכה כשמונה עשרה דקות, זמן שנחשב ארוך יחסית. אחד הנושאים שעלו באותה יחידות היה שאלת תחומי העיסוק שלנו לאחר העלייה לארץ. לאשתי, שהייתה רופאת שיניים במקצועה, אמר הרבי להמשיך לעסוק בתחום זה. אני סיפרתי לרבי שברוסיה הייתי איש עסקים, ושאלתי האם לנסות להיכנס לתחום התעשייה גם בארץ. תשובת הרבי הייתה שבארץ יש מספיק אנשי עסקים - "אתה צריך לנצל את ידיעת השפות הרוסית והבוכרית השגורות על פיך ואת הכרת המנטליות של העולים ממדינות אלו, ולפעול בקרב ילדי העולים בארץ - לדאוג להכניס אותם למסגרות חינוך תורניות".

כשחזרתי ארצה קניתי רכב ונרתמתי לפעילות בקרב עולי בוכרה. סבבתי בערים שבהם היו ריכוזים של עולי בוכרה, ביקרתי בבתי ודיברתי על לב ההורים לשלוח את הילדים למסגרת לימוד תורנית. במקביל ניסיתי לאתר מסגרות שיסכימו לקבל את הילדים הללו. חיפשתי מסגרת תורנית עם תנאי פנימייה שתתאים למגוון גילאים - מגיל שש ועד שמונה עשרה - אך למרות כל מאמציי, הדבר לא עלה ביד.

כמעט אמרתי נואש, והחלטתי להיוועץ ברב שמחה גורודצקי ובר' מענדל פוטרפס, מוקני החסידים בעלי מסירות נפש ברוסיה שלווו כעת את פעילות חמ"ה בקרב העולים מרוסיה בארץ הקודש. כששמעו על הקשיים שלי, יעצו לי לחזור אל הרבי ולשאול את פיו.

נסעתי לרבי ונכנסתי שוב ליחידות. הסברתי שיש משפחות רבות, ברוכות ילדים ברובן, שמעוניינות לשלוח את ילדיהם למסגרת דתית, ובפרט שמכירים אותי ונותנים בי אמון - אבל אף אחד לא רוצה לקבל את הילדים הללו! תשובת הרבי הייתה, "אם כך, תפתחו בכפר חב"ד".

חזרתי ארצה וסיפרתי לר' מענדל ולרב גורודצקי את תשובת הרבי, וכך יצאנו לדרך ונפתחה "ישיבת הבוכרים" בכפר חב"ד. אספנו כמאה ילדים שבהתחלה היו לנים ואוכלים בבתי משפחות בכפר חב"ד, ולומדים בבית הכנסת. אבל זה כמובן היה קשה מאוד, ובפרט שבמשך הזמן מספר הילדים הלך וגדל. בסופו של דבר קיבלתי החלטה שחייבים לבנות.

חשבתי לבנות פנימייה אחת, אך ר' שלמה מיינדצ'יק, אליו פניתי שיסייע לי בקשרים שהיו לו בקרב גורמי השלטון, אמר, "למה פנימייה אחת, תבנה שתיים!" כתבתי לרבי, והרבי הקיף וסימן "שתי פנימיות".

התחלנו לבנות, ולמרות שעוד לא היה לי את כל הכסף הדרוש, בסופו של דבר בניתי את שתי הפנימיות, ואחר כך בית ספר וישיבה קטנה - בניין בן ארבע קומות, ואחר כך פתחתי שם גם ישיבה גדולה. בסופו של דבר כשעזבתי את המוסד למדו בו יותר משלוש מאות וחמישים תלמידים.

זכינו גם שהמוסד עמד תחת נשיאות הרבי. כעבור כמה שנים, אחרי פטירת הרב שמחה גורודצקי, הציעו להחליף את שם המוסד ל"אור שמחה" במקום "ישיבת הבוכרים". המוסד קיבל הכרה של משרד הרווחה, שהתחיל להפנות אלינו תלמידים, ומאחר שכבר לא יועד דווקא לאוכלוסיות עולים, ולא דווקא מבני העדה הבוכרית, חשבו ששם זה עשוי להיות מתאים יותר. הדפסנו נייר מכתבים חדש, שבראשו היה כתוב "ישיבת אור שמחה, בנשיאות כ"ק אדמו"ר שליט"א" ועל דף זה כתבתי את הדו"ח החודשי שהייתי שולח לרבי בקביעות.

כעבור זמן התקשרו אלי ממזכירות הרבי ושאלו מי שינה את שמה של "ישיבת הבוכרים"? הבהירו בשם הרבי שהנשיאות ניתנה על ישיבת הבוכרים בכפר חב"ד; אם רוצים לשנות את שם המוסד, אז בלי נשיאות הרבי! וכך, אמנם נוסף גם "אור שמחה", אבל השם העיקרי נשאר "ישיבת הבוכרים".

רבים מבוגרי המוסד משמשים כיום כרבנים, שוחטים וסופרי סת"ם בארץ ובעולם, ומאות רבות של משפחות בנויות על יסודי התורה והמצוות בזכות ישיבת הבוכרים.

ר' גרשון דב (בערקע) שיף נמנה בצעירותו על מייסדי ארגון חמ"ה בברית המועצות. אחרי עלייתו ארצה בשנת תשל"ב (1971) המשיך לפעול לחיזוק היהדות בקרב עולי ברית המועצות, והיה ממקימי "ישיבת הבוכרים" בכפר חב"ד, ומנהל המוסד במשך שנים רבות. הוא רואיין בחדש תשרי תשע"ה (2014).

לזכות אבינו היקר הרב יעקב של' מינסקי ולעילוי נשמת אמנו היקרה מרת שיינא באשע בתיה ע"ה הוקדש ע"י בנם ר' שניאור ויוכבד שיחיו מינסקי

השבוע לפני:

◀ **תשל"ה (1975)** — במעמד נדיר לרגל הוצאת המהדורה הראשונה של ספר התניא עם תרגום לאנגלית, יצא הרבי אל פתח 770 ללוות את האורחים שהגיעו לחג השבועות, ונשא שיחה בפני הנוכחים מעל גבי סטנדר שהוכן מראש במיוחד. בסיום השיחה העניק הרבי עותק חתום מהתניא המתורגם לחמשת חברי וועדת ההוצאה לאור מאנגליה, וכן חילק עותק מהתניא החדש ליתר האורחים. גם הילדים זכו לקבל עותק בפורמט כיס. אחר כך מסר הרבי שטרות של דולר לחלוקה לנשים, ועודד את שירת הקהל בזמן שהאורחים נכנסו לרכביהם ויצאו בדרכם לשדה התעופה.¹ ט"ז בסיון.

1 לקוטי שיחות יג, עמ' 181 ואילך; יזמנים.

ההקדשות שלכם
מאפשרות את המשך הפצת הגיליון השבועי.

לפרטים נוספים
ולהרשמה לקבלת הגיליון השבועי בדוא"ל
כתבו לנו: sipursheli@jemedi.org

אף שהשתדלנו כמיטב יכולתנו לאמת כל פרט, תוכנם של הסיפורים משקף את דברי הרבי כפי שאלו הובנו בשעתו על ידי השומעים והשתמרו בזיכרונם.

בסיוע חברי
THE JEM FOUNDATION

ואתה תצוה... להעלות נר תמיד